

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Стрімкий розвиток медицини, науки, освіти, культури, повсякденні відкриття в різних сферах життя, накопичення великого обсягу інформації та її постійне оновлення потребують від людини кмітливості, активності, самостійності у прийнятті рішень, уміння не загубитися в нескінченному потоці інформації. Відповідно, реалії сучасного життя вимагають від людини швидкої адекватної реакції на події, що відбуваються навколо, оцінювання їх та прийняття правильного рішення. Отже, школа повинна готувати самостійних, цілеспрямованих, вольових громадян, здатних до критичного мислення, які б мали здібності до неупередженого аналізу бурхливого потоку інформації, відстоювали активну громадянську позицію, розвивали свій розумовий та морально-культурний рівень. На думку О. Грищенка, «майбутнє – за системою навчання, що вкладалася б у схему учень – технологія – вчитель, за якої вчитель виступає в ролі педагога-методиста, технолога, а учень стає активним учасником процесу навчання» [1, с. 107]. Саме тому необхідною умовою проведення навчання у сучасних закладах вищої педагогічної освіти є використання інноваційних методів та технологій у підготовці майбутніх вчителів.

Вперше термін «педагогічна технологія» було запропоновано англійським вченим Джеймсом Саллі, потім цей термін було описано у працях вітчизняних і зарубіжних вчених: В. Безпалька, М. Кларіна, Л. Лук'янової,

Л. Подимової, С. Сисоевої, та ін. Використання інноваційних педагогічних технологій у підготовці вчителів досліджувало багато науковців, а саме:

А. Вербицький, О. Грищенко, О. Дубасенюк, І. Зязюн, С. Сисоева та ін. Проблемам педагогічної інноватики присвячені дослідження Н. Анісімова, С. Богданова, А. Грекова, А. Орлова. Здебільшого у наукових працях це питання висвітлено багатоаспектно. Наукові розвідки містять теоретичну інформацію, практичні рекомендації для початківців, розкриваються перспективи впровадження педагогічних технологій у систему освіти тощо. Проаналізувавши наукові праці, можна стверджувати, що застосування педагогічних технологій у навчанні сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу.

Метою публікації є розкриття особливостей використання інноваційних педагогічних технологій у процесі підготовки майбутніх вчителів української мови, з'ясування доцільності та ефективності їх застосування в сучасних реаліях українського суспільства.

В сучасній освітній системі актуальним є використання інноваційних педагогічних технологій. Тому педагог повинен знати як теоретичні, так і практичні аспекти педагогічних технологій, а також вміти їх застосовувати не лише під час навчання у вищій школі, а й у своїй професійній діяльності вчителя. Для цього важливо вивчати не тільки методику викладання, а ще й вдосконалювати вміння співпраці в команді, взаємодії з оточуючими, розвивати навички спілкування, формування власного іміджу, і найголовніше-постійно вчитися задля власного розвитку та змінюватися під виклики часу.

В педагогічній науці немає як такої єдиної точки зору щодо розуміння сутності поняття «інноваційний педагогічний підхід». «Інноваційна діяльність – це комплекс практичних дій, спрямованих на використання науково-технічних результатів для отримання нових або поліпшення існуючих виробів, технологій, знань, методів управління тощо» [2, с. 9]. На думку В. Шульдика характерною особливістю педагогічної

технології є те, «що довільним діям вона протиставляє жорсткі алгоритмічні приписи, систему логічно вмотивованих дій, послідовний перехід від елемента до елемента» [3, с. 29].

Науковці виділяють такі основні інноваційні технологічні підходи: особистісно-орієнтовані технології, ігрові технології, технологія критичного мислення, технології проблемного навчання тощо. Розглянемо кожен з інноваційних підходів детальніше.

Застосування технології критичного мислення сприяє розвитку особистісних якостей, дозволяє обробити та запам'ятати більший обсяг інформації, отримати ґрунтовніші знання. Особливістю цього методу є те, що студенту надається повна самостійність у прийнятті рішень, з боку дорослого усувається будь-який авторитет. Це дає змогу людині пізнати самого себе, своє внутрішнє «Я» в процесі навчання, здобуття нових знань, умінь та навичок. За визначенням О. Огієнко «Критичне мислення – це мислення, яке допомагає критично відноситися до будь-яких тверджень, не приймати нічого на віру без доказів, але бути при цьому відкритим новим ідеям, методам. Критичне мислення-необхідна умова свободи вибору, якості прогнозу, відповідальності за власні рішення» [4, с. 231]. До критичного мислення відноситься: уміння врівноважено сприймати різні точки зору та вміти їх поєднувати в свідомості, навички поєднання інтерактивного та активного навчання, уміння серед потоку ідей, думок виділяти ті, які можуть знадобитися у реальному житті, уміння піддавати сумнівам свій минулий досвід та бути готовими приймати нові міркування, уміння аргументовано та доказово висловлюватися, уміння по новому інтерпретувати застарілі терміни та поняття, уміння знайти джерела правдивої інформації. Отже, застосування критичного мислення є досить важливою умовою для сучасного світу, особливо в стрімкий час економічних, політичних культурних та соціальних змін, для вирішення повсякденних непередбачуваних проблем. Використання цієї технології є одним із необхідних складових розвитку освіти й науки в нашій країні і, відповідно, всього суспільства.

Ігрові технології. Для кращого засвоєння нового навчального матеріалу гарно підійдуть ігрові технології. Вони є ефективним способом для вивчення важливої та необхідної інформації. Є велика кількість варіантів для організації навчально-виховного процесу у формі ігор, які гарно підходять для підвищення ефективності навчання. Під час педагогічних ігор студенти, навіть не помічаючи цього, навчаються. Ігри можуть бути різноманітними: це і ребуси, і кросворди, і квести, і рольові ігри, і вікторини, і ділові ігри тощо. Під час ігор відбувається психологічна переорієнтація, що дає змогу встановлювати зв'язки «фахівець-керівник». Такі педагогічні ігри вчать майбутніх вчителів української мови застосовувати набуті теоретичні знання на практиці. Плюсом ігор є те, що вони багатопланові, і кожен з учасників може вносити свої зміни, надавати рекомендації, допомагати іншим учасникам удосконалюватися та ін. Під час гри можна провести аналіз знань, умінь і навичок студента, помітити відхилення та допомогти йому це виправити. Ігрова діяльність виконує спонукальну функцію, адже викликає у студентів інтерес. Також потрібно враховувати, що під час гри можуть виникнути конфліктні ситуації, а отже, потрібно знати як їх вирішити. У процесі гри у учасників розвиваються навички спілкування, вони повною мірою можуть показати чому навчилися, використовувати різні можливості, розвивати такі психічні якості, як мислення, пам'ять, уява, увага.

Технологія проблемного навчання не є новою, але вже тривалий час вона залишається актуальною, і є потужною системою в галузі освіти. Вона сприяє розвитку самостійності у студентів, удосконалюючи при цьому творчі та інтелектуальні здібності. Під час використання цієї технології студенти не отримують готових знань, а здобувають їх шляхом розв'язку проблем. Для того, щоб зрозуміти сутність, потрібно проаналізувати вже наявні у себе знання та ті знання, які доведеться в подальшому засвоїти. На думку фахівця з питань проблемного навчання М. І. Махмутова, ця технологія розвиває

діалектико-матеріалістичне мислення студентів, формує гармонійно розвинену особистість [5]. Проблемний підхід дає змогу вирішити велику кількість проблем сучасної освіти, але це можливо лише за умови позитивного попереднього досвіду у вирішенні проблем. Наприклад, можуть бути такі проблеми: краще організувати літературну студію чи окремих гурток для опрацювання проблематики та характеристики вічних образів творів української літератури («Хіба режуть воли, як ясла повні» П.Мирного, «Кайдашева сім'я» І.Нечужа-Левицького, твори Т.Г.Шевченка). Можна також збиратися за круглим столом для обговорення важливих суспільно значущих проблем людства, які розкриваються у творах української літератури. Отже, технологія проблемного навчання є потужним інструментом у здобутті нових знань та удосконаленні раніше здобутих.

Технології особистісно-орієнтованого навчання. Центром у цій педагогічній технології є індивід, тобто студент. Індивід береться з усіма його фізіологічними та психічними особливостями, які є дуже важливими в навчально-виховному процесі. Велике значення для технології особистісно-орієнтованого навчання має розвиток індивідуальних вмій та навичок студентів, які прагнуть до самопізнання та самореалізації, розвитку своєї особистості та прагнення якнайкраще реалізуватися у професії. Технологія особистісно-орієнтованого навчання вимагає дидактичного забезпечення. Також важливим для неї є можливість для кожної особистості розкритися, показати свої здібності, особливості і досягнення. Для повної реалізації цієї технології слід враховувати у навчальному процесі усі особливості студентів та з особливою уважністю конструювати дидактичний матеріал.

Висновки. Отже, розглянуті нами інноваційні технології навчання є ефективними у підготовці вчителів української мови до професійної діяльності, вони сприяють формуванню професійних навичок вчителя та сприяють вдосконаленню раніше здобутих професійних компетенцій. Проаналізовані технології можна застосовувати під час викладання предметів філологічного спрямування. В той же час можна простежити та усвідомити наскільки студент готовий впроваджувати ці технології на подальшому професійному шляху.

Підводячи підсумок, слід зазначити, що використання інноваційних технологій у навчально-виховному процесі сприяє реалізації таких дидактичних принципів, як доступність, науковість, прозорість, наочність та допомагає розв'язати такі педагогічні проблеми, як перехід від пасивної до активної пізнавальної діяльності, скорочення часу на вивчення, але разом з тим збільшення інтересу до вивчення предмета та обсягу отриманих знань, розвиток індивідуальних особливостей студентів, що є дуже важливим у професії вчителя.

Список використаних джерел

1. О. Грищенко. Інноваційні педагогічні технології у підготовці майбутнього вчителя. Розвиток педагогічної майстерності викладача в умовах неперервної освіти: монографія / за ред. М. Солдатенка, О. Семеног. Глухів : РВВ ГДПУ, 2008. 284 с.
2. П. Микитюк, Інноваційна діяльність: Навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] П. Микитюк, Б. Сенів К. : Центр учбової літератури, 2009. 392 с.
3. В. Шулдик. Технологічний підхід при викладанні природознавчих дисциплін у педвузі: навч.-метод. посібник. Умань : ПП Жовтий, 2012. 310 с
4. Інноваційні педагогічні технології: посібник / за ред. О. Огієнко; Авт. кол.: О. Огієнко, Т. Калюжна, Ю. Красильник, Л. Мільто, Ю. Радченко, К. Годлевська, Ю. Кобюк. К. : 2015. 314с.
5. М. Махмутов. Організація проблемного навчання у школі. Книжка для вчителів. М. : "Просвітництво", 1977. 240 с.